

EXPERIÈNCIES DE REESTRUCTURACIÓ INDUSTRIAL TERRITORIAL

**Indústria, Recerca i Societat del Coneixement en
territoris amb necessitats de reestructuració**

Flix, 4 de juny de 2015

Josep Maria Piñol

Continguts

1. Reestructuració i desindustrialització
2. El sistema Flix-Ascó com a paradigma
3. Indústria i perifèria
4. Espais i competitivitat
5. Reindustrialització i diversificació
6. Flix-Ascó: accions específiques
7. Bones pràctiques

Plantejament

- Estat de la qüestió (zones, factors).
- Visió general > local que es va reproduïnt en els continguts.
- Inclou focus sobre Flix i entorn (exemples aprofitables).
- Suggeriment d'algunes actuacions.

1. Reestructuració i desindustrialització

Conceptes

- **Reestructuració:** pèrdua de competitivitat sectorial (accentuada en zones reduïdes) i reacció.
- **Desindustrialització:** pèrdua de teixit empresarial.
- **Reindustrialització/aterratge:** captació d'empreses industrials, sigui o no en el sector més present.
- **Reactivació econòmica:** incentivació de la diversificació i la competitivitat.
- **Polítiques de desenvolupament:** enfocament més ampli i integrat.

Zones de risc: indústria antiga

CATALUNYA

- Flix
- Berguedà i Eix del Llobregat
- Ripollès/conca del Ter
- Cardona/Súria
- Lluçanès

EXTERIOR

- Conques mineres diverses
- Ferrol, ind. naval
- Zones britàniques, alemanyes

Zones de risc: *monoconreu* recent

- Ollana (Taurus)
- Cervera, Roquetes (Lear)
- Celrà (Panasonic)
- St. Julià de Llor i Bonmatí (Levi's)
- Solsona (Tradema)
- La Sénia (moble, diversos)
- Ascó (situació esperable)

Poca indústria, i marxa

LA SÉNIA: REESTRUCTURACIÓ

- Clúster a l'interior i amb mancances d'infraestructures.
- Elevat impacte de l'aturada en la construcció i la crisi global.
- Fins al 35% d'atur.
- Gran oferta de sòl (360 ha) sense dotació.

ROQUETES: DESINDUSTRIALITZACIÓ

- També localització singular.
- Es va arribar als 1.100 treballadors a la Lear.
- Existia un mercat de treball per a les dones (ara moltes a l'atur).
- Nous autònoms sense avaluar potencial real.

Elements comuns

Caràcter d'actuació urgent

Visió indústria=desenvolupament local

Despoblament general, acumulat al selectiu

Recursos humans no competitius

Limitació infraestructures i espais obsolets

Factor distància (costos afegits)

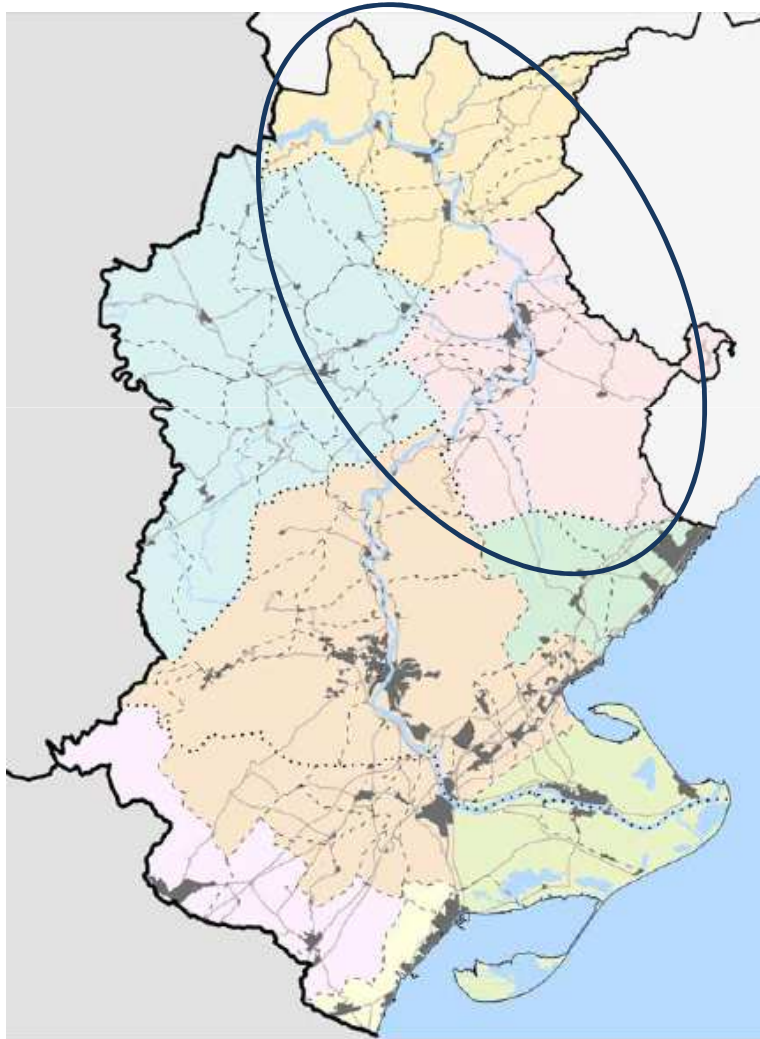
Governança no adaptada

Sociologia singular (p.ex. no emprenedoria)

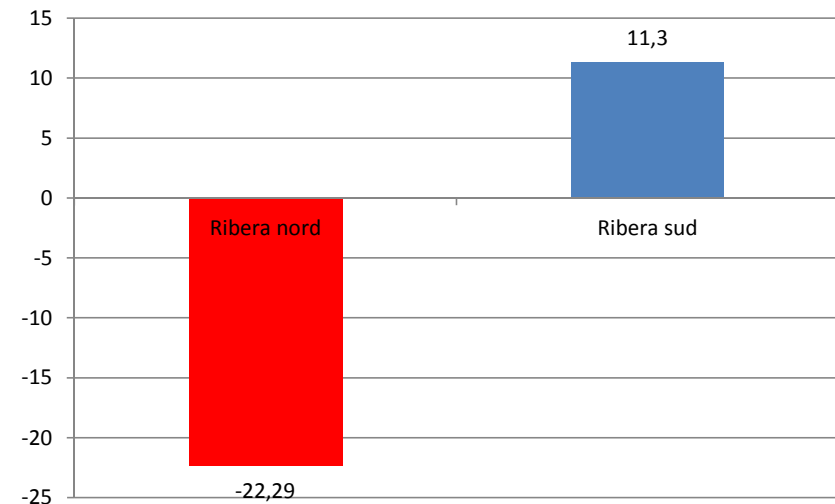

2. El sistema Flix-Ascó com a paradigma

Una comarca, dos sistemas

VARIACIÓ DE LA POBLACIÓ, 1981-2010

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

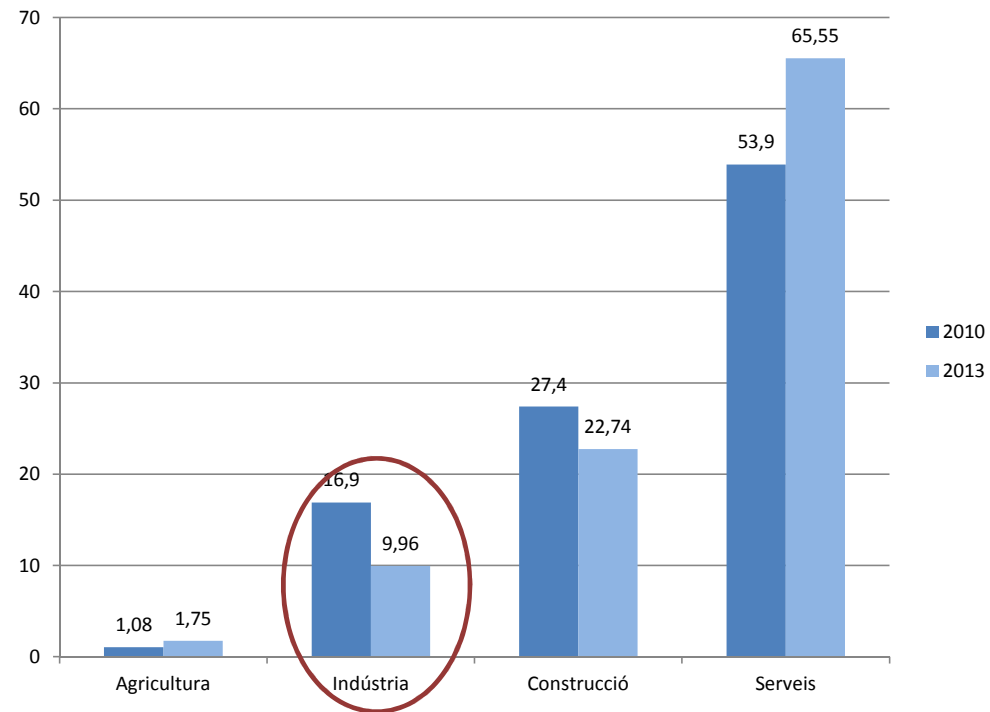
Lo riu és vida

- Activitats tradicionals lligades al riu, però no connexió actual amb les branques presents a Ribera i Terres de l'Ebre.
- Flix, nucli d'industrialització de finals del XIX (factors singulars). Teixit no actualitzat.
- Hidroelèctriques, central nuclear, altres instal·lacions energètiques.
- Altres implantacions puntuals (per altres factors de localització).

Indicadors que distorsionen

- PIB per càpita molt elevat.
- Indústria: 72% del VAB comarcal.
- **Reducció industrial en l'ocupació.**
- Atur atenuat pel despoblament.

AFILIATS SEURETAT SOCIAL, FLIX

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la CELIR.

Sempre ens quedarà l'energia

- Més pes de la producció energètica (factors de localització específics).
- Diverses onades de desindustrialització (caldrà veure l'evolució d'Ascó).
- Despoblament, distància i formació dificulten captar altres empreses.

CENTRALS I LÍNIES ELÈCTRIQUES

Font: REE.

Problemes i oportunitats

-	Perifèria, no ciutats	<i>Monoconreu</i> industrial	Victimisme públic
	Llarga regressió: baixa autoestima	Àmbit territorial no clar	Dèficit xarxes serveis
	Manca de capital humà	No polítiques <i>ad hoc</i>	No influència exterior
+	Disponibles aigua i energia	Posició intermitja	Nous actors (MADE)
	Recursos específics	Sistema de pobles	Sistema ferroviari
	Cult. industrial	Visió supralocal	Medi ambient

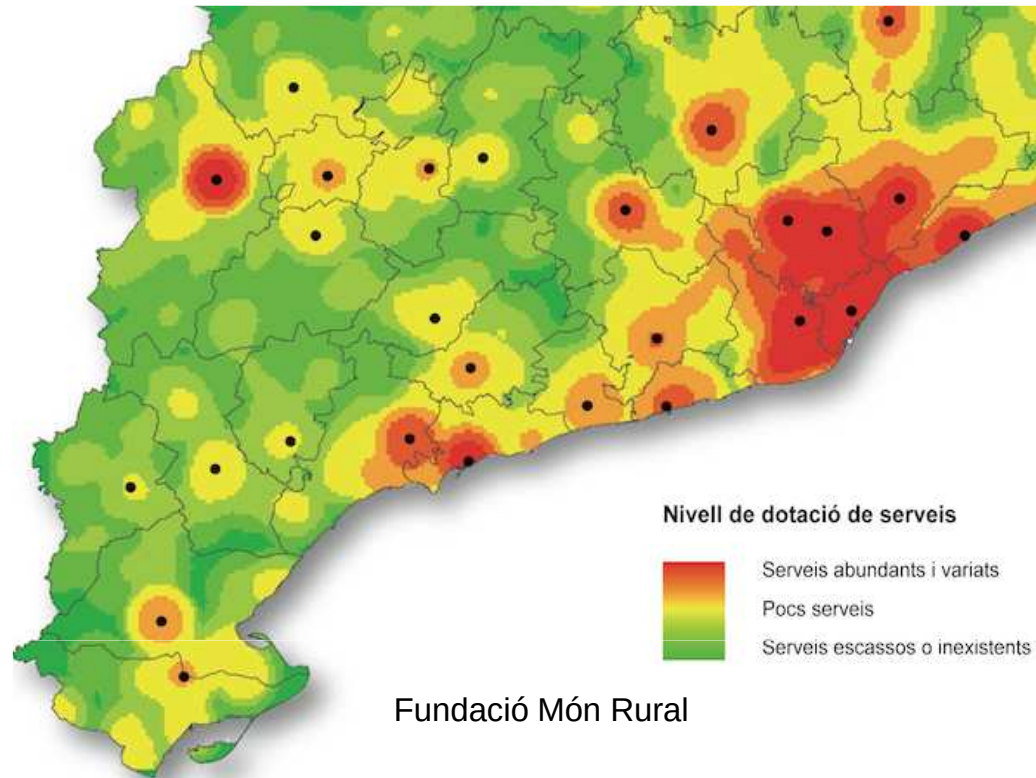
Es fan coses, però...

Indústria

- Sòl amb projecció local.
- Focus en infraestructures i energia (no RRHH).
- Col·laboració supralocal tardana/inexistent.
- Previsió de sòl estratègic al sud de la comarca.
- **No aterratge amb visió de conjunt: no s'afronta el principal problema comarcal.**

Altres àmbits

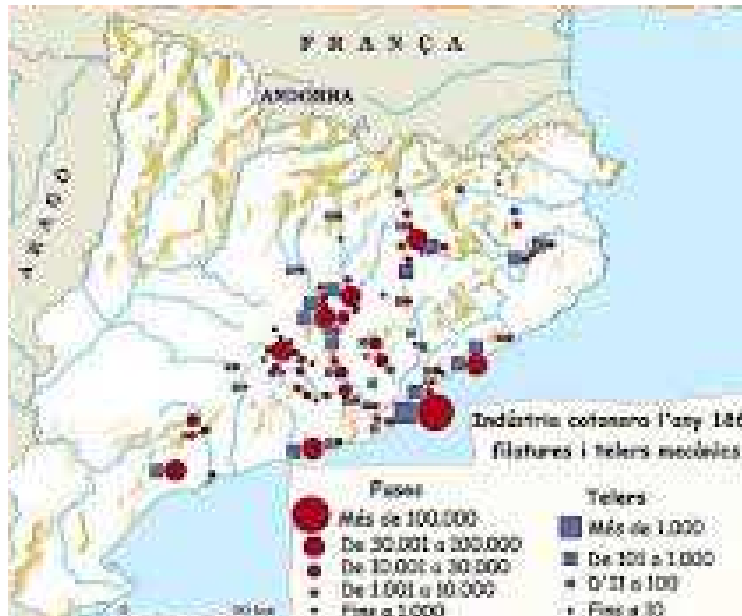
- Actuació sector a sector (no model de desenvolupament conjunt).
- Context de cooperació condicionat per factors polítics.

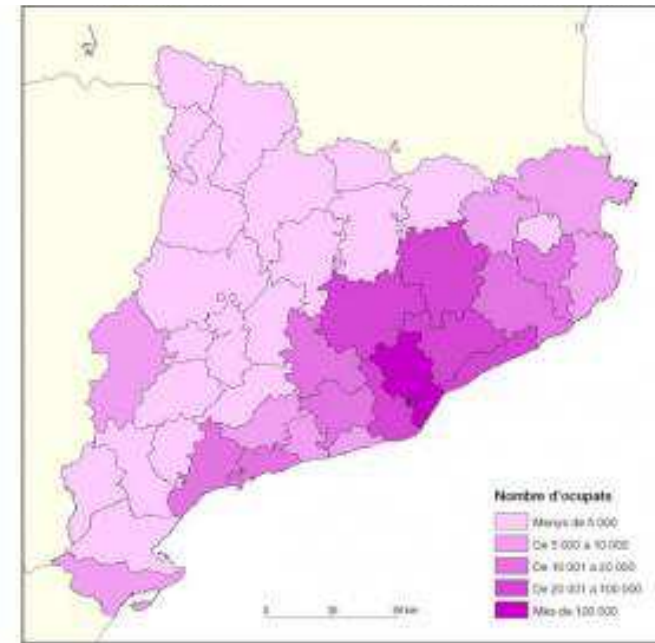
3. Indústria i perifèria

Un fenomen metropolità

1861

POBLACIÓ OCUPADA

- S'escampen anelles, afavorint eixos i zones urbanes
- Demanda de sòl, aturada
- Les branques més tècniques no es descentralitzen

Factors: *visió territori*

Mat. primeres

Fonts d'energia

Mercat

Comunicacions

Acció pública

Capital

Fiscalitat

**Recursos
ambientals**

ALTRES POTENCIALITATS *

- Sòl industrial i lògistic.
- Oficines /seus.
- Universitats/centres formatius.
- Infraestructures R+D+I
- Clúster.
- Infraestructures i subministraments.
- Barreres ambientals (o no).
- Incentius.

*Invest in Catalonia

Factors: visió empresa

RAONS PER INVERTIR*

- Obrir mercats emergents.
- Acostar-se a competidors.
- *Know how* /tecnologia.
- Aprofitar canvi normes.
- Manteniment d'activitat.
- Reducció de costos.
- Infraestructures i accessos.
- Partenariat públic-privat.
- Incentius i ajuts.

*Invest in Catalonia

COMPETITIVITAT INDUSTRIAL**

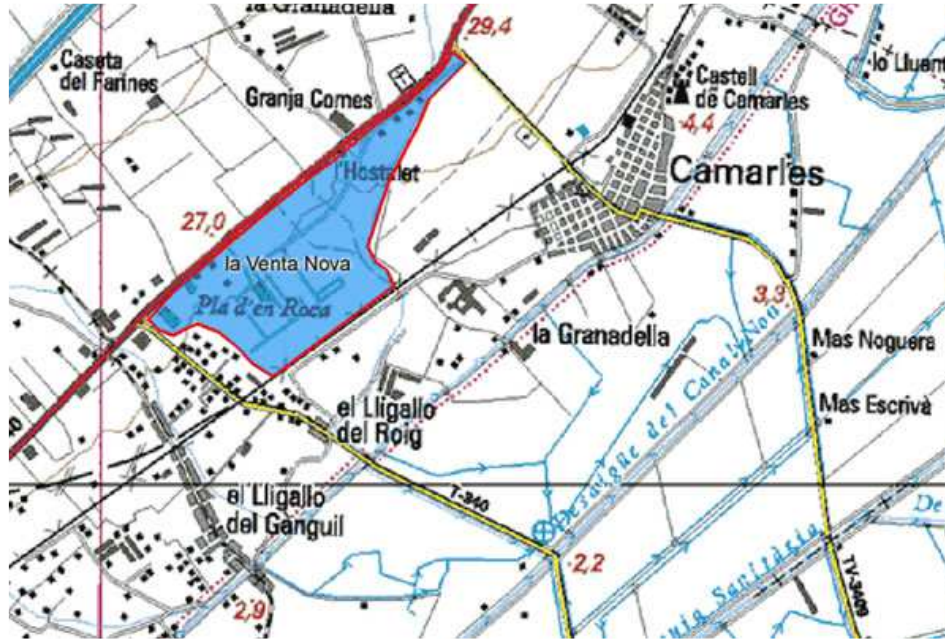
1. Infraestructures transport
2. Sòl industrial
3. Energia
4. Regulació administrativa
5. Finançament
6. Fiscalitat
7. Capacitat innovadora
8. Formació industrial
9. Estructura empresarial
10. Costos laborals

**Factors competitivitat ind. catalana. Cambra BCN.

Qui competeix?

Àrees afavorides pels canvis	Àrees desafavorides
- Grans ciutats globals i àrees metropolitanes. - Espais específics d'innovació: districtes industrials, tecnòpolis... - Eixos de desenvolupament urbà i industrial. - Àrees turístiques i d'agricultura intensiva exportadora.	- Àrees industrials especialitzades en sectors en crisi. - Àrees rurals d'agricultura extensiva. - Àrees poc accessibles.

Font: Llibre d'Estil dels Sectors d'Activitat Econòmica.

4. Espais i competitivitat

Fases d'assentament i sòl

- A) Assentament vinculat a les matèries primeres.
- B) Assentament urbà/tendència a la perifèria.
- C) Crisi dels anys 70.
- D) Tendències empresarials recents (espais logístics, parcs empresarials)
- E) Crisi actual i noves localitzacions estratègiques qualitatives.**

Proximitat als centres metropolitans: zones amb renda de situació i oportunitat.

Requeriments...

- Anàlisi de viabilitat i planificació integral: entorn, mobilitat.
- Diversitat de sòl i sostre i noves fórmules de propietat.
- Dotació serveis i TIC, equipaments (llar infants), seguretat.
- Especialització o funcions mixtes: logística, transferència, terciarització.
- Formació i serveis de suport a l'empresa.
- Inserció en xarxa logística i visió territorial (nodes).

...que no es compleixen

- No sincronització entre administracions/agents.
- Oferta municipal per captar ingressos.
- Zones no estratègiques, fragmentació.
- Manca d'infraestructures, no sostenibilitat, no mobilitat.
- Manca d'informació i eines de gestió.
- Execució lenta: fins a 5 anys del planejament al mercat.
- Diferències fiscals i absència de política comercial.

A més, espais a reconvertir en àrees d'industrialització antiga.

SECTORS PRIORITARIS RIS3CAT

- Indústria Agroalimentària
- Indústries de la Química, Energia i Recursos
- Sistemes Industrials
- Indústria del Disseny
- Indústries de la Mobilitat Sostenible
- Indústries de la Salut i Ciències de la Vida
- Indústries Culturals i basades en l'Experiència

5. Reindustrialització i diversificació

Factors que condicionen

- Voluntat política.
- Activitats preexistents.
- Recursos i serveis que ofereix el territori (massa crítica, RRHH, posició, etc).
- Estrangulaments en infraestructures (dificultat actual per a la inversió pública).

Sovint s'obliden:

- **Capacitat innovadora del propi territori.**
- **Orientacions Catalunya, Estat, Europa (sectors, normativa).**

Reacció: fases habituals

1. Assumpció del problema.
2. Primer contacte institucional.
3. Identificar altres participants, taula de reindustrialització.
4. Seguiment d'iniciatives d'interès i disseny estratègic.
5. Disseny de programa/pla.
6. Signatura acords i configuració operativa.
7. Mesures de promoció per al *landing* i altres actuacions.

**Afrontar situació actual i previsió de futur:
Reindustrialització > diversificació > desenvolupament.**

S'acumula la feina

Predisposició a política activa de *landing*

Modular preus i fer accions de promoció

Adequació de sòl prioritari competitiu

Diversificació (inclou sectors propis zona)

Infraestructures: afrontar estrangulaments

Afavorir empreses de base tecnològica

Formació i suport a emprenedoria

Cohesió social i gestió ambiental

Suport extern: Invest in Catalonia

- **Empreses grans** i cura del seu creixement.
- Programes de **promoció internacional** (p.ex. fires).
- Diferents modalitats d'inversió (incl. ampliació).
- Treballa *top-down* (fins arribar a *shortlist*).
- **Intervenien** Incasòl, oficines exteriors, ICF, Departaments Gencat, consultats, centres tecnològics, etc.
- **Serveis**: info a mida, candidatura, finestreta única, localització, partenariats públic-privat.

**Procés: contacte administratiu> anàlisi target>
contactes> cerca internacional> presentació d'ofertes**

Mesures locals

LA SÉNIA

- Pla estratègic.
- Centre de negocis i reorientació del moble (p.ex. exposició hotels).
- Turisme: PN Ports, Tinença, riu Sénia, centre aviació republicana.
- Agricultura: olivera i horta.
- Previsió planta cogeneració (residu moble).

ROQUETES

- Taula de reindustrialització (i fons econòmics).
- Oferiment naus de Lear (propietat municipal). Sòl i sostre.
- AODL, Pla Ocupació, servei INICIA.
- Renegociació contracte FECSA-ENDESA.
- Opcions Observatori de l'Ebre com a nucli científic.

Reflexions: no oblidem que...

- No són problemes locals, sinó de país: valors reduïts però amb importància a cada territori.
- Es requereix concertació: taules estratègiques com a mecanismes necessaris.
- Cal gestionar activament els espais (tot i la situació) i l'aterratge, evitant nous impactes negatius.
- La governança ha de ser al centre de les estratègies.
- RIS3 com a oportunitat.

6. Flix-Ascó: accions específiques

Reptes i objectius

Diversificació

- Regenerar indústria, aterratge visió de conjunt.
- Afavorir altres sectors /terciarització.
- Optimitzar la iniciativa endògena.

Gestió

- Millora dels RRHH.
- Visió supralocal i complement N/S Ribera.
- Coordinació administracions i altres agents.
- Comunicar polítiques i projectes.

Altres

- Fixar població.
- Aprofitar canvis socials i nous valors.

Algunes opcions (extrapolables)

- Anàlisi d'alternatives sobre espais concrets.
- Optimització energia+medi ambient: referència R+D+I, nou teixit (p.ex. biomassa).
- Captació noves inversions (gestió tarifa elèctrica).
- Orientació ambiental de sectors i branques existents.
- Formació en àmbits específics.
- Adaptació dels suports a l'emprenedoria.
- Diversificació sectorial (p.ex. modernització agrícola).
- Promoció de conjunt.

Àmbits de treball compatibles

Reindustrialització Ribera nord

Aterratge i diversificació
Ribera d'Ebre

Cooperació activa i
vertebració territorial

AGENTS: C. Comarcal, MADE, Consorci Ribera Nord, CIS, altres.

TERRITORIS: R. nord/Ribera/MADE, interior, Terres de l'Ebre, eix C-12, triangle Ebre-Camp-Ponent, clústers energètics, altres.

Font: ICC.

Un horitzó: la Ribera, plataforma empresarial

- Polítiques supralocals i gestió comarcal coordinades.
- Prioritzar espais empresarials (1/2 amb elevada dotació).
- Coordinar eines (C. Comarcal, Consorcis, centres tecnològics, vivers, coworking, centres formatius).
- Serveis per a la competitivitat per a les empreses.
- Dinàmiques de clusterització.
- Priorització de fons europeus (oportunitat RIS3/PECT).
- Unificació de la promoció (incl. sòl i sostre empresarial).

Prioritat de fons: la gent ha de visualitzar un espai per a desenvolupar un projecte de vida.

7. Bones pràctiques

Territoris que es reindustrialitzen

Programa reindustrialització Ferrol

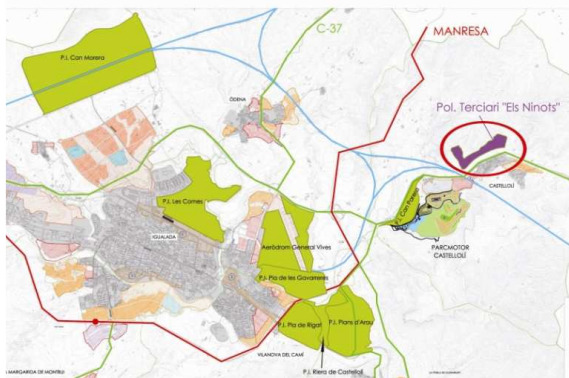
Ripollès Desenvolupament

MIDIT

Conca d'Òdena

CENFIM /clúster la Sénia

Agència D. Berguedà

Territoris que capten empreses

Ahora Ólvega

La Selva del Camp

Álava Agencia Desarrollo

Sistema info.
polígons, Girona

Catàleg, Valls

Programa aterratge
Medellín

Espais que es renoven

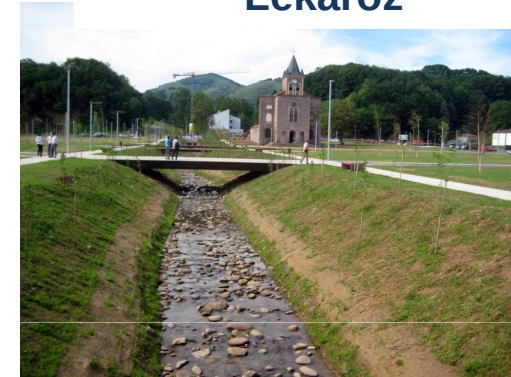
Baglan Bay

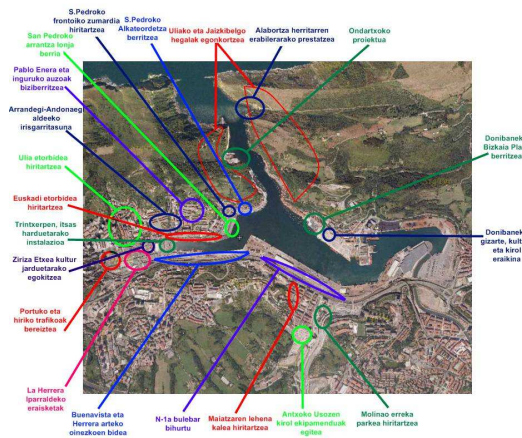
Polígon Rocarodona

Campus Empresarial Lekaroz

Gipuzkoa Aurrera

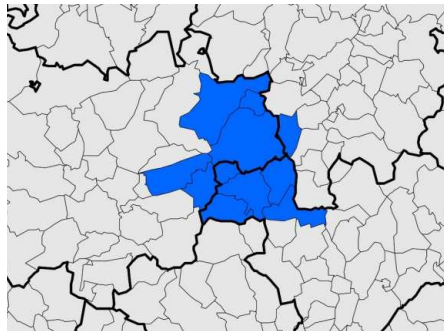

Belval

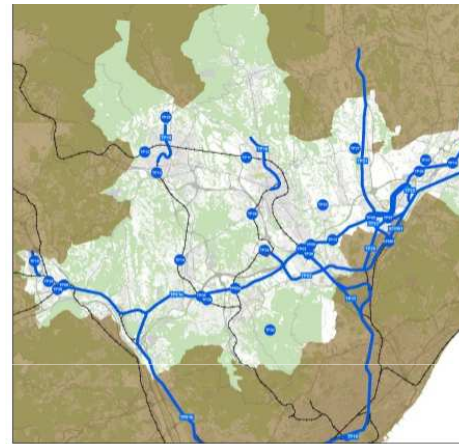

Territoris que innoven

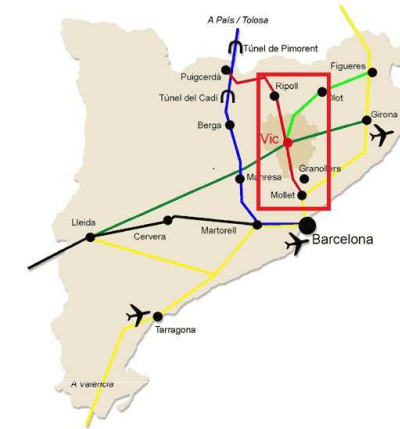
Consorci Moianès

B-30

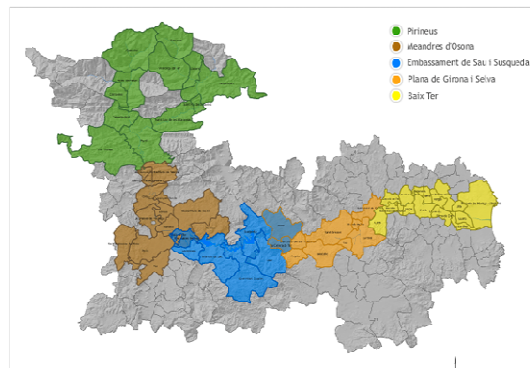
C-17

**Laboratori Pinerolo
territori smart**

Consorci del Ter

Urdaibai territori smart

Paisatges postindustrials

Shrinking cities

Emscher Park

Museu miner Escucha

Llac As Pontes

Lusatia

Duisburg Nord

Bilbao: pensem-hi

Cooperació

Estratègia

Planejament

Inversió

Entorn

Terciarització

Talent

Comunicació

Autoestima